



Türkiye İnsansız Hava Araçları Dergisi

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tiha>

e-ISSN 2687-6094



Suçlu Drone Saldırılarına Karşı Polisin Zor Kullanma Yetkisi

Enver Kaşlı*¹ 

¹Ankara Emniyet Müdürlüğü

Anahtar Kelimeler

Drone,
Suçlu Drone,
Kasıtlı Drone,
İnsansız Hava Aracı (İHA),
Zor Kullanma,
Polis,
İdari Sorumluluk,
Kusur Sorumluluğu.

ÖZ

Drone olarak bilinen uzaktan yönetilebilen insansız hava araçları, suç faileri tarafından kötü niyetli olarak da kullanılabilir. Suçlu drone saldırıları olarak adlandırılan hukuka aykırı drone uçuşları, hukuka aykırılık yönünden farklı düzeyde ihaller oluşturmaktadır ve en yüksek risk de terör saldırıdır. Yakın dönemde dünyanın farklı bölgelerinde drone saldırılarıyla birçok suçun işlendiğine ilişkin haberler bulunmaktadır. Suçlu drone saldırılarını önlemek veya saldırı başlamışsa sonlandırmak için kullanılan sistemlere drone savunma sistemleri denilmektedir ve bu sistemlerin kullanımının yasal dayanağını zor kullanma yetkisi oluşturmaktadır. Drone savunma sistemleri; tespit ve etkisiz hale getirme olmak üzere temelde iki işlevi yerine getirmektedir. Her sistem farklı teknikleri kullanmakta ve uygulama açısından çeşitli sınırlılıkları bulunmaktadır. Suçlu drone saldırıları neticesinde ortaya çıkabilecek zararların giderilmesinde sorumluluk yönünden çeşitli tartışmalar yaşanması mümkündür. Bu çalışmada drone savunma sisteminin olmaması, etkisiz olması veya zararı engellemeye yeterli olmaması durumunda ortaya çıkan zararlarla ilgili olarak idarenin kusur sorumluluğu olduğu kanaatine varılmıştır.

Police Use of Force Against Criminal Drone Attacks

Keywords

Drone,
Criminal Drone,
Malicious Drone,
Unmanned Aerial Vehicle
(UAV),
Use of Force,
Police,
Administrative Liability,
Fault Liability.

ABSTRACT

Drone which is an aircraft can be controlled from the ground may be used for criminal activities by criminals. The illegal drone flights named criminal drone attacks constitutes different legal levels of violations and the highest risk of violation is terrorist attacks. There has been many news about the crimes committed by the criminal drones in different countries recently. The anti-drone systems are used to prevent and give up the criminal drone attacks and the legal basis of these systems is police use of force power. The functions of anti-drone systems are basically to detect and take down the criminal drones. The anti-drone systems use different techniques and all systems have practical limitations. The liability of harms emerged after criminal drone attacks may cause legal discussions. This study claims that the situations of lack of anti-drone systems, the nonqualified anti-drone systems or nonqualified to prevent harm constitutes fault liability of administration.

* Sorumlu Yazar (*Corresponding Author)

Kaynak Göster / Cite this article (APA);

*(kaslienver@gmail.com) ORCID ID 0000-0001-7738-1233

Kaşlı E (2021). Suçlu Drone Saldırılarına Karşı Polisin Zor Kullanma Yetkisi. Türkiye İnsansız Hava Araçları Dergisi, 3(2), 49-54.

1. GİRİŞ

Gelişen teknoloji sayesinde kolluk hizmetleri yürütülürken “drone” olarak bilinen uzaktan yönetilebilen insansız hava araçlarının kullanımı her geçen gün yaygınlaşmaktadır. Polislik faaliyetleri açısından incelendiğinde toplumsal olaylar, trafik, sınır güvenliğinin sağlanması, asayiş suçlarında kaçan şüphelilerin takip edilmesi, afette ve acil durumlarda ulaşılması zor yerlerde durum analizi, terörle mücadele, yüksek riskli kapalı alan uygulamaları vb. birçok amaçla izleme ve öldürücü olmayan silahlarla zor kullanma yetkisi kapsamında farklı ülkelerde drone kullanıldığı görülebilmektedir.

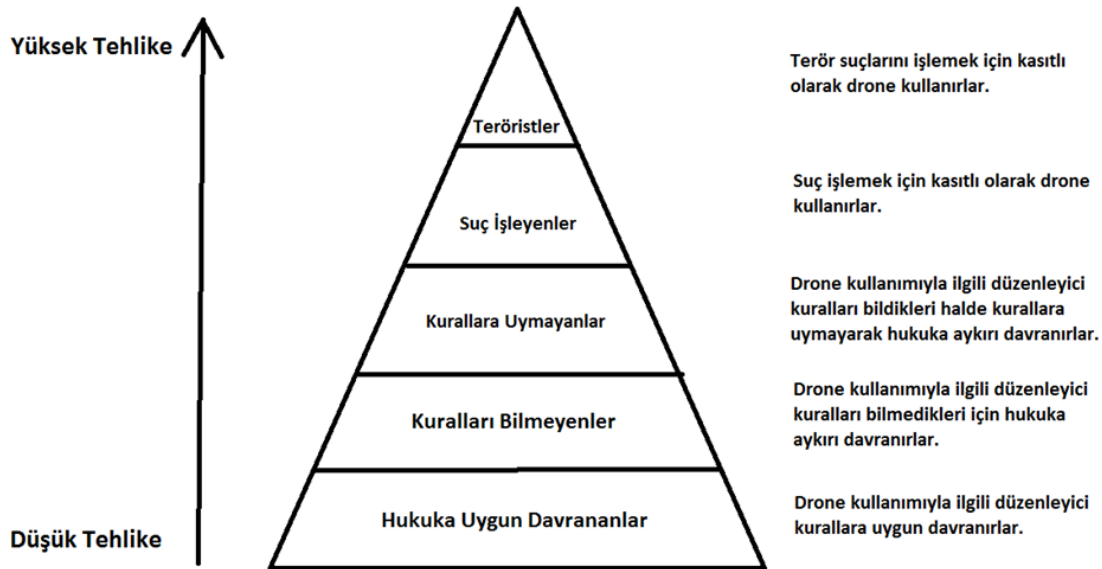
Teknolojik gelişmeler, hayatı kolaylaştırdığı gibi suç failleri tarafından kötü niyetlerle de kullanılabilir. Drone teknolojisinin polislik hizmetlerine sağladığı kolaylıklarla birlikte suçlu drone saldırıları gibi yeni ve büyük bir güvenlik sorunu da ortaya çıkmaktadır. Yakın dönemde dünyanın farklı bölgelerinde drone saldırılarıyla birçok suçun işlendiğine ilişkin haberlere bakıldığında¹ polis açısından önümüzdeki günlerde en önemli güvenlik riskleri arasında suçlu drone saldırıları olduğunu söylemek mümkündür.

Suçlu drone saldırılarını başlamadan önlemek veya saldırı başlamışsa sonlandırmak için polisin drone savunma sistemi kullanmasının yasal dayanağını zor kullanma yetkisi oluşturmaktadır. Zor kullanma yetkisi kapsamında polis, kişiler veya eşya üzerinde kuvvet uygulayabilmektedir. Suçlu drone saldırılarının tespit edilmesi ve etkisiz hale getirilmesinde geleneksel zor kullanma araçları yerine yeni teknolojik araçlardan faydalanılmaktadır. Bu çalışmada öncelikle suçlu drone saldırılarından bahsedilecek, daha sonra suçlu drone saldırılarına karşı polisin zor kullanma yetkisi incelenecektir. Suçlu drone saldırılarına karşı zor kullanmanın yetersiz kalması durumunda sorumluluk açısından değerlendirmeler yapılacak çalışma sonuç kısmıyla tamamlanacaktır.

2. SUÇLU DRONE SALDIRILARI

Drone teknolojisinin gelişmesi daha küçük ve kabiliyetli drone üretimini kolaylaştırdığı gibi drone kullanımını da yaygınlaştırmaktadır. Drone kullanımının taşıdığı tehlike potansiyeli; drone kaydı, uçuş izni, pilotluk kaydı gibi konularda yeni kurallar ortaya çıkarmıştır ve bu kuralların ihlal edilmesi durumunda yaptırım uygulanması gerekmektedir. Drone kullanımıyla ilgili hukuka aykırı durumlar kabahat veya suç oluşturabilmektedir. Kabahat düzeyinde hukuka aykırılık durumunda, suçtan daha az tehlike ortaya çıkacağını söylenebilir. Dolayısıyla drone kullanımıyla ilgili hukuka aykırılık durumlarını beş gruba ayırmak mümkündür:

- Hukuka Uygun Davrananlar: Drone kullanımıyla ilgili düzenleyici kurallara uygun davranırlar.
- Kuralları Bilmeyenler: Drone kullanımıyla ilgili düzenleyici kuralları bilmedikleri için hukuka aykırı davranırlar. Bu kişilere, kabahatler hukuku hükümlerine göre yaptırım uygulanır.
- Kurallara Uymayanlar: Drone kullanımıyla ilgili düzenleyici kuralları bildikleri halde kurallara uymayarak hukuka aykırı davranırlar. Bu kişilere, kabahatler hukuku hükümlerine göre yaptırım uygulanır.
- Suç İşleyenler: Suç işlemek için kasıtlı olarak drone kullanırlar. Bu kişilere, ceza hukuku hükümlerine göre yaptırım uygulanır.
- Teröristler: Terör suçlarını işlemek için kasıtlı olarak drone kullanırlar. Bu kişilere, ceza hukuku hükümlerine göre yaptırım uygulanır.



Şekil 1. Drone Kullanımıyla İlgili Hukuka Aykırılık Durumları ve Tehlike Düzeyleri

¹ Suçlu drone saldırılarına yönelik örnek olaylar için bkz. Sütçüoğlu ve Alay, 2019; Balkan, 2019

Drone teknolojisi kolluk personeline birçok fayda sağladığı gibi suçlular tarafından da kullanılabilir. Uzaktan yönetilerek mekan açısından avantaj sağlaması, belirli bir miktarda yükü taşıyarak hedefe götürebilmesi, ucuz maliyetli ve kolayca temin edilebilmesi gibi nedenlerden dolayı suç faileri(teröristler dahil) drone saldırıları düzenleyebilmektedir(Ak ve Avaner, 2019: 45). Failin kasıtlı suç işlemek amacıyla kullandığı drone, bu çalışmada “suçlu drone” olarak adlandırılmaktadır. Suçlu drone yerine “kasıtlı-kötü niyetli drone(malicious drone)” şeklinde kullanımlar da bulunmaktadır(Police Executive Research Forum, 2020:61). Bununla birlikte bu çalışma kapsamında kabahat düzeyinde ihlal oluşturan izinsiz yer ve zamanda yapılan drone uçuşları da “suçlu drone saldırıları(kasıtlı drone saldırıları)” kapsamına dahil edilerek geniş anlamda kullanılmaktadır.

Drone saldırıları hakkındaki tartışmalarda terör örgütü üyeleri tarafından yapılan terör faaliyetlerine² odaklanıldığı görülmekteyse(Geç ve Erciyes, 2020:37; Balkan, 2019: 12) de suçlu drone saldırıları; terör suçlarının yanı sıra kasten yaralama(TCK m.86), cinsel taciz(TCK m.105), konut dokunulmazlığının ihlali(TCK m.116), özel hayatın gizliliğini ihlal(TCK m.134), kişisel verilerin kaydedilmesi(TCK m.135), verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme(TCK m.136)(Kahveci ve Can, 2017: 530), gibi birçok suç için yapılabileceği değerlendirilmektedir. Suçlu drone saldırılarında drone üzerindeki yük, işlenecek suçun niteliğine göre değişebilmektedir. Mesela kasten yaralama suçunda drone doğrudan hedefe yönlendirilerek zarar vermesi sağlanabilir, verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme suçu açısından drone üzerinde kamera olması yeterlidir, terör suçlarında ise drone tarafından belirli bir insan grubu üzerine veya bölgeye atılmak üzere patlayıcı madde yüklenebilir. Suçlu drone saldırıları, bir drone tarafından yapılabileceği gibi drone sürüsü tarafından gerçekleştirilebilmesi mümkündür.

Suç işlenmesini önlemek ve kamu düzenini korumakla görevli polis tarafından suçlu drone saldırılarına müdahale edilmesi görevinin gereğidir. Ancak bir drone uçuşunun; hukuka uygun olarak icra edilip edilmediğini, kabahat veya suç düzeyinde ihlal oluşturup oluşturmadığını, bir drone üzerinde tehlikeli yük olup olmadığını anlamak uygulama açısından çok kolay değildir. Drone uçuşunun hukuka uygun olması için uçuşun yasak olmayan bir yerde ve zamanda gerekli kayıtlar ve izinler alınarak yapılması gerekmektedir(Yardımcı, 2019: 75-77). Yasaklanan bir bölgede ve zamanda drone uçuşu yapılmasının her durumda suç işlemeyi amaçladığını söylemek mümkün olmasa da kabahat oluşturan uçuşa da polisin müdahale yetkisi bulunduğu değerlendirilmektedir. Dolayısıyla bu müdahale polisin durdurma yetkisinden(PVSK m.4/A) veya meşru savunma hakkından(TCK m.25) doğmaktadır. Durdurma, hareket halindeki kişi ve araçların geçici bir süreyle hareketsiz hale getirilmesidir. Polis durdurma yetkisine dayanarak kişileri ve araçları önleyici veya adli amaçlı durdurabilmektedir. Meşru savunma, bir kişinin kendini veya üçüncü kişiyi haksız saldırıdan korumak için yaptığı savunma olarak tarif

edilmektedir(Demirbaş, 2016: 283-293). Suçlu drone saldırılarına yönelik durdurma işlemi veya meşru savunma yapılırken başvurulan teknikler ise zor kullanma yetkisine dayanmaktadır.

3. SUÇLU DRONE SALDIRILARINA KARŞI POLİSİN ZOR KULLANMASI

Suçlu drone saldırılarını başlamadan önlemek veya saldırı başlamışsa sonlandırmak için polisin başvuracağı araçların yasal dayanağını, zor kullanma yetkisi oluşturmaktadır. Zor kullanma yetkisi çoğu durumda kişiler üzerinde kullanılırken suçlu drone saldırılarının önlenmesinde ve sonlandırılmasında kişi yerine eşya üzerinde kullanılmaktadır. Anayasada herkesin; kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahip olduğu(Anayasa m.12) ve bu temel hak ve hürriyetlerin, ancak kanunla sınırlanabileceği düzenlenmiştir(Anayasa m.13). Polisin zor kullanma yetkisi; kişinin yaşam hakkı ve maddi-manevi varlığı, mülkiyet hakkı gibi temel hak ve hürriyetleri sınırlayabildiği için polisin zor kullanma yetkisinin kullanım usulüne ilişkin temel düzenlemeler Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu(PVSK) m.16’da yer almaktadır.

“Zor kullanma” yerine kuvvet kullanma, güç kullanma, silah kullanma, zor ve silah kullanma gibi farklı kavramlar da kullanılabilir. Zor kullanma yetkisi; adli ve idari kolluk faaliyetlerinin kanuna uygun olarak yürütülebilmesi amacıyla kişiler veya eşya üzerinde kanuna uygun olarak direnmenin mahiyetine ve derecesine göre ve dirençleri etkisiz hale getirecek şekilde kademeli olarak bedeni kuvvet, maddi güç ve son çare olarak ateşli silahların kullanıldığı bir süreci ifade etmektedir.

Görevini yapan polise karşı direnilmesi halinde direnişi kırmak için zor kullanma yetkisine başvurulmaktadır. Zor kullanma yetkisi, sadece görev için ve görev esnasında kullanılabilen istisnai bir yetkidir. Polislik faaliyetlerinin büyük bir kısmında zor kullanma yetkisine ihtiyaç olmamaktadır. Kanuna göre zor kullanma için gerekli kanuni şart, görevini yapan polise karşı direnmesidir. Kanunda belirtilen bu şart zorunluluk ilkesi olarak da adlandırılmaktadır. Direnme oluşturan bir fiil yoksa zor kullanmaya da gerek yoktur. Daha düşük düzeyde zor kullanma, direnmeyi sonlandırmışsa daha yüksek düzeyde zor kullanmaya gerek yoktur. Yasaklı bir bölgede ve zamanda drone uçuşu yapılması durumunda polisin görevi, hukuka aykırı uçuşu durdurma ve bu uçuş, zor kullanma yetkisi için zorunlu olan direnme ve meşru savunma açısından saldırı olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

Suçlu drone saldırılarının önlenmesi amacıyla kullanılan teknik araçlar; drone savunma sistemleri, anti/karşı drone sistemleri gibi farklı şekillerde adlandırılmaktadır. Drone savunma sistemleri; tespit ve etkisiz hale getirme(müdahale) olmak üzere temelde iki işlevi yerine getirmektedir(Geç ve Erciyes, 2020:38). Polis tarafından suçlu drone saldırılarına karşı zor kullanma yetkisinin bir yönü teknolojiyle(kartal gibi

² Makalenin yazarı, PKK terör örgütünün 2019 yılında Hakkâri ili Çukurca ilçesinde maket uçak olarak bilinen drone ile

gerçekleştirdiği saldırının hedefleri arasında olmuştur. Saldırı neticesinde hiç kimse zarar görmemiştir.

hayvanların kullanılması hariç) ilgiliyken diğer yönü hukukla ilgilidir. Suçlu drone saldırılarının tespit ve etkisiz hale getirilmesi için kullanılan araçlar, PVSK m.16 kapsamında zor kullanma kademeleri arasında sayılan maddi güç içinde değerlendirilebilir. Kanuna göre “maddî güç; polis direnen kişilere karşı veya eşya üzerinde bedenî kuvvetin dışında kullandığı kelepçe, cop, basınçlı ve/veya boyalı su, göz yaşartıcı gazlar veya tozlar, fizikî engeller, polis köpekleri ve atları ile sair hizmet araçlarını” ifade etmektedir(PVSK m.16). Drone savunma sistemleri kapsamında kullanılan araçlar, kanunda açıkça sayılan maddi güç unsurlarından olmasa bile kanunda geçen “sair hizmet araçları” kapsamına girdiği değerlendirilmektedir.

İzinsiz yer ve zamanda yapılan drone uçuşlarının tespit etmek için RF yayını yapan radarlar, görüntü analiziyle tespit yapan elektro-optik sistemler, kızıl ötesi, akustik ve birden fazla yöntemin bir arada kullanıldığı sistemlere başvurulmaktadır(Genç ve Erciyes, 2020:38-39; Sütçüoğlu ve Alay, 2019: 5-6). Drone tespit sistemleri, önleyici nitelikli zor kullanma yetkisinin özel bir görünümüdür. Önleyici nitelikli zor kullanma, direnişi kırma amaçlı zor kullanmadan farklı olarak doğrudan hiç kimse veya hiçbir eşya üzerinde uygulanmamaktadır. Bu uygulamalara örnek olarak günlük hayatta rastlanabilecek trafik uygulaması öncesinde gelen araçların durmasını sağlamak için yolun araç, duba, kapan vb. kapatılması, çok sayıda insanın katıldığı faaliyetlerde bariyerler kullanılarak tedbir alınması verilebilir.

Kamu düzeninin korunması için suçlu drone uçuşlarının tespit edilmesi yeterli değildir. Bu hukuka aykırı uçuşların sonlandırılması için etkisiz hale getirmeye yönelik tekniklere de başvurulmaktadır. Bilindiği üzere drone uçuşları otonom olarak veya uzak bir noktadan operatör tarafından yapılabilmektedir. Otonom uçuşlarda drone, operatör müdahalesi olmadan hareket edebilmektedir. Drone uçuşları operatör tarafından yönlendirildiğinde ise operatör ve drone arasında çift yönlü bir iletişime ihtiyaç duyulmaktadır. Bu iletişim, sıklıkla radyo frekansları veya uydu haberleşme sistemi üzerinden sağlandığı gibi alternatif yöntemler üzerine çalışmalar devam etmektedir(Ural, 2018: 6). Suçlu drone saldırıları etkisiz hale getirilirken RF karıştırma/kesme yöntemiyle drone ile operatör arasındaki iletişim kesilmektedir(Genç ve Erciyes, 2020: 39; Sütçüoğlu ve Alay, 2019:6). Yine hem otonom uçuşlarda hem operatör tarafından yönlendirilen uçuşlarda drone konum bilgisi çok önem taşımaktadır. Drone uçuşlarında konum bilgisi birbirinin tamamlayıcı olan GPS, GNSS ve INS aracılığıyla elde edilmektedir(Ural, 2018: 16). Suçlu drone saldırılarını sona erdirmek için GPS ve GNSS sinyalleri karıştırılarak drone uçuşu sonlandırılabilir(Genç ve Erciyes, 2020:39; Sütçüoğlu ve Alay, 2019: 6). Suçlu drone saldırıları etkisiz hale getirilirken drone uçuşunun yanlış bir noktaya yönlendirilmesini sağlayan yanıltma sinyali, drone kameralarının görüntü almasını engelleyen köreltme, lazerle yakmak suretiyle suçlu drone uçuşunu engelleyen lazer yöntemi, drone elektronik sistemlerine zarar veren yüksek güçlü mikrodalga, drone pervanelerine dolanarak uçuşu engelleyen ağ, mühimmat ve çarpışan drone gibi farklı yöntemlerle de etkisiz hale getirilebilmektedir(Genç ve Erciyes, 2020: 39-40;

Sütçüoğlu ve Alay, 2019: 6-7). Suçlu drone saldırılarında tek bir drone kullanılabileceği gibi drone sürüsü olarak bilinen çok sayıda drone kullanımı mümkündür. Drone sürüleri kullanılırken tek amaç veya farklı amaçlar gerçekleştirilebilmektedir(Ural, 2018:39). Saldırı esnasında suçlu drone sürülerinin kullanılması tehlike düzeyini çok daha artırabilmektedir. Drone savunma sistemlerinin teknolojik sınırlılıkların dolayı suçlu drone saldırılarına karşı polis zor kullanma yetkisi, sorumluluk hukuku yönünden yeni tartışmalara açıktır.

4. SUÇLU DRONE SALDIRILARINA KARŞI ZOR KULLANMANIN YETERSİZ KALMASI DURUMUNDA SORUMLULUK

Yasaklı bir bölgede ve zamanda drone uçuşu yapılmasının her durumda suç işlemeyi amaçladığını söylemek mümkün olmasa da kabahat oluşturan uçuşa da polis müdahale yetkisi bulunduğu değerlendirilmektedir. Böyle bir drone uçuşuyla karşılaşan polis tarafından yapılan müdahalenin polis durdurma yetkisinden(PVSK m.4/A) veya meşru savunma hakkından(TCK m.25) hangisine dayandığı tartışılabilir. Polis müdahalesinin durdurma yetkisinden kaynaklandığının kabul edilmesi halinde zor kullanma yetkisinde fiil, kanunun hükmü ve amirin emrini yerine getirme nedeniyle hukuka uygun olurken(TCK m.24), meşru savunma hakkına dayanılması halinde zor kullanma fiili, meşru savunma nedeniyle hukuka uygun olmaktadır(TCK m.25). Zor kullanma yetkisini düzenleyen PVSK m.16’ya göre iki tür zor kullanma hali mevcuttur. Birinci tür zor kullanma, polis görevini yaparken direnişle karşılaşması halinde, bu direnişi kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde kullanılan yetkidir(PVSK m. 16/1). İkinci tür zor kullanma ise meşru savunma koşullarının varlığı halinde kullanılan yetkidir(PVSK m. 16/6). Polis tarafından direnmeyi sonlandırmak ve meşru savunma amaçlı zor kullanılması hukuken farklı hükümlere tabidir. Meşru savunma amaçlı zor kullanılması polis açısından; yetkinin kullanılmasına karar verme, zor kullanma araçları, yetkinin kapsamı, yetki kullanılırken uyulması gereken kurallar, yetkide sınırın aşılması yönünden polise daha fazla hukuki güvence sağladığı dikkate alındığında yasaklı bölgede ve zamanda drone uçuşuna yapılan müdahalede meşru savunma hükümleri uygulanmasının, bu noktada gerekirse hata hükümlerinin(TCK m.30) de uygulanabileceği düşünülmektedir.

Drone teknolojilerinin hızla gelişmesiyle birlikte drone saldırılarında yeni yöntemlere başvurulduğu gibi suçlu drone saldırılarını etkisiz kılabilecek sistemler ve hukuki düzenlemeler aynı hızda gelişmemektedir. Drone saldırılarını tespit etmek ve suçlu drone saldırılarını etkisiz hale getirmek için kullanılan araçların uygulama açısından çeşitli sınırlılıkları bulunmaktadır. Drone savunma sistemlerinin sınırlılıklarını sıralamak gerekirse; drone tespitinde kullanılan radarlar mesafe olarak kısıtlı bir alanda etkili olabilmektedir, drone ile kuşlar karıştırılabilmektedir, drone yapısı radar tespiti için uygun olmayabilmektedir, drone otonom uçuş yapıyorsa RF tespiti mümkün olmamaktadır, görüntü işleme tekniğini kullanan sistemlerde ise gökyüzünde çok dar alanlar kontrol edilebilmektedir. Benzer kısıtlılıklar hukuka aykırı uçuşların sonlandırılması için

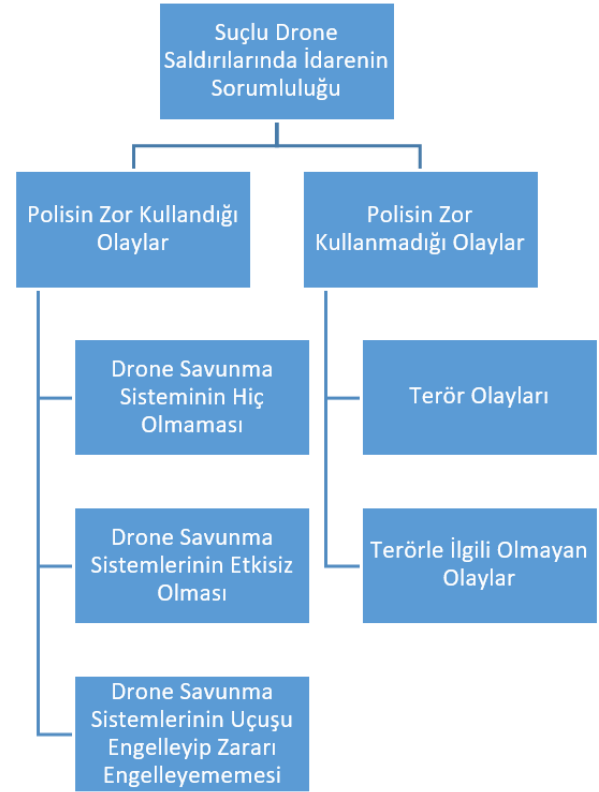
etkisiz hale getirmeye yönelik teknikler açısından da geçerlidir. RF kesme veya karıştırma otonom drone uçuşlarında etkili değildir, yanıtma sinyali gönderilmesi durumunda drone başka bir noktaya yönlendirildiği için meskun mahallerde tehlike tam olarak yok edilmemekte sadece yeri değiştirilmektedir, ağ atma tekniğinde ise suçlu drone uçuşunun anlık olarak takip edilmesi ve avcı drone teknik özelliklerinin suçlu drone teknik özelliklerinden daha güçlü olması gerekmektedir(Genç ve Erciyes, 2020:38-40; Sütçüoğlu ve Alay, 2019: 5-8). Drone hızının artması da tespit ve müdahale sürecinde risk düzeyini artırabilmektedir.

Zor kullanma yetkisinde orantılılık ilkesine uyulması gerekmektedir. Orantılılık ilkesine göre zor kullanma yetkisi, direnmeyi sona erdirebilecek veya meşru savunma halinde saldırıyı def edecek şekilde kullanılabilir(makul kuvvet). Zor kullanmaya direnme veya saldırı sona ermesine rağmen devam edilmesi durumunda "aşırı kuvvet" sorunu ortaya çıkarken(Mesloh vd, 2008:9) zor kullanmanın direnmeyi ve saldırıyı def edememesi durumunda zor kullanmanın yetersiz kalması(yetersiz kuvvet) sorunu ortaya çıkmaktadır. Suçlu drone saldırılarının, teknolojiye bağlı olarak hızlı bir şekilde değişmesi polis tarafından zor kullanılırken suçlu drone saldırılarına karşı polisin zor kullanmasının teknik olarak yetersiz kalmasına neden olabilmektedir. Zor kullanmanın yetersizliği; drone savunma sisteminin hiç olmaması, drone savunma sistemlerinin etkisiz olması, drone savunma sistemlerinin uçuşu engelleyip zararı engelleyememesi durumlarında ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla bir olayda zor kullanmanın yetersiz kaldığından bahsedebilmek için polis tarafından suçlu drone karşı zor kullanılmalı ve bu zor kullanma, saldırıyı def etmek için yeterli olmamalıdır. Zor kullanma araçlarının yetersiz kalması durumunda suçlu drone, hedeflediği suçu işleyebileceği gibi drone savunma sistemlerinden kaynaklanan eksikler nedeniyle de çeşitli zararların ortaya çıkması mümkündür. Zor kullanmanın yetersiz kalması durumunda ortaya çıkan zararların giderilmesinde idarenin sorumluluğu doğmaktadır. İdarenin sorumluluğunun; drone savunma sisteminin hiç olmaması, drone savunma sistemlerinin etkisiz olması ve drone savunma sistemlerinin uçuşu engelleyip zararı engelleyememesi durumlarında hizmetin kötü işleme nedeniyle kusur sorumluluğuna dayandığı düşünülmektedir.

Drone savunma sistemlerinde farklı tekniklerden faydalandığından bahsedilmiştir. Bazı sistemlerde yasaklı bölgede ve zamanda drone uçuşu engellenebilmekte ancak zararın ortaya çıkma riski devam etmektedir. Mesela RF karıştırma ve kesme yöntemli sistemler kullanıldığında drone uçuşu engellenebilmekte ancak drone üzerinde zarar verici bir yük bulunması halinde her durumda drone güvenli bir bölgeye indirilememektedir. Böyle bir durumda drone savunma sistemi, zarar riskini ortadan kaldırmak yerine zararın yerini değiştirmektedir. Suçlu drone güvenli bir bölgeye indirilmek isteniyorsa ağ savunması veya tehlikenin havada etkisiz hale getirilmesi için çarpışan drone gibi yöntemlerden faydalanmak gerekmektedir. Başka bir durumda ise RF karıştırma ve kesme amaçlı kullanılan jammer cihazlarının çalıştırılması durumunda radyo frekans yöntemiyle çalışan tüm haberleşme kesintiye uğrayabilmektedir. Dolayısıyla öngörülemez veya

öngörülebilir ancak önlenemeyen zararlar açısından cezai sorumluluğun zorunluluk hali kapsamında kalabileceği değerlendirilmektedir.

Polis tarafından zor kullanılmayan olaylarda suçlu drone saldırısından dolayı idarenin sorumluluğu açısından terör olaylarının farklı değerlendirildiğini belirtmek gerekir. Terör suçlarından veya terörle mücadeleden doğan zararların giderilmesinde idarenin sorumluluğu kabul edilmektedir. Bununla birlikte terör olayı olarak nitelendirilmeyen durumlarda ortaya çıkan zararlarda suç işleyen failin kişisel sorumluluğu ile idarenin kusursuz sorumluluğu açısından farklı değerlendirmelerin yapılabileceği düşünülmektedir.



Şekil 2. Suçlu Drone Saldırılarındaki İdarenin Sorumluluğu

5. SONUÇLAR

Drone olarak bilinen uzaktan yönetilebilir insansız hava araçlarının, kullanımı her geçen gün yaygınlaştığı gibi suç faileri tarafından kötü niyetlerle de kullanılabilir. Suçlu drone saldırıları olarak adlandırılan hukuka aykırı drone uçuşları, hukuka aykırılık yönünden farklı düzeyde ihlaller oluşturmaktadır ve bu konuda en yüksek risk de terör saldırılarıdır. Dünyanın farklı bölgelerinde drone kullanılarak işlenen suçlara ilişkin haberler, polis açısından önümüzdeki günlerde en önemli güvenlik riskleri arasında suçlu drone saldırılarının olduğunu göstermektedir.

Suç işlenmesini önlemek ve kamu düzenini korumakla görevli polis, suçlu drone saldırılarına da görevinin gereği olarak müdahale etmek zorundadır. Bu müdahale polisin durdurma yetkisinden veya meşru savunma hakkından doğmaktadır. Suçlu drone saldırılarını başlamadan önlemek veya saldırı başlamışsa sonlandırmak için polisin kullanacağı drone savunma sistemlerinin yasal dayanağını ise zor kullanma yetkisi

oluşturmaktadır. Drone savunma sistemleri; tespit ve etkisiz hale getirme olmak üzere temelde iki işlevi yerine getirmektedir. Suçlu drone saldırılarının tespit ve etkisiz hale getirilmesi için kullanılan araçlar, zor kullanma kademeleri içinde maddi güç içinde değerlendirilebilir.

Drone teknolojisinin hızlı gelişimine bağlı olarak drone saldırılarında yeni yöntemlere başvurulma ihtimali arttığı gibi suçlu drone saldırılarını etkisiz kılacak teknolojiler ve hukuki düzenlemeler aynı hızda gelişmemektedir. Drone saldırılarını tespit etmek ve suçlu drone saldırılarını etkisiz hale getirmek için kullanılan drone savunma sistemlerinin uygulama açısından önemli sınırlılıkları bulunmaktadır. Zor kullanmanın yetersiz kalması durumunda ortaya çıkan zararların giderilmesinde idarenin sorumluluğu doğmaktadır. Sonuç olarak drone savunma sisteminin olmaması, etkisiz olması veya zararı engellemeye yeterli olmaması durumunda ortaya çıkan zararlarla ilgili olarak idarenin kusur sorumluluğu olduğu kanaatine varılmıştır.

Yazarların Katkısı

Bu çalışmada tüm katkı yazara aittir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmada yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Yapılan çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

KAYNAKÇA

Ak T & Avaner T (2019). Silahlı İnsansız Hava Araçlarının Uluslararası Alanda ve İç Güvenlikte Sevk ve İdaresine İlişkin Hukuki Saptamalar. Savunma Bilimleri Dergisi, 18(36), 43-66.

Balkan S (2019). Devlet Dışı Silahlı Aktörler ve Terör Örgütlerinin Yeni Aracı İHA. SETA.

Demirbaş T (2016). Ceza Hukuku Genel Hükümler. 11. Baskı Seçkin, Ankara.

Genç Y M & Erciyes E (2020). İnsansız Hava Araçları (İHA) Tehditleri ve Güvenlik Yönetimi. Türkiye İnsansız Hava Araçları Dergisi, 2(2), 36-42.

Kahveci M & Can N (2017). İnsansız Hava Araçları: Tarihçesi, Tanımı, Dünyada ve Türkiye'deki Yasal Durumu. Selçuk Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Bilim ve Teknoloji Dergisi, 5(4), 511-535.

Mesloh C, Henych M & Wolf R (2008). Less Lethal Wepaon Effectiveness, Use of Force and Suspect-Officer Injuries. Florida Gulf Coast University.

Police Executive Research Forum (2020). Drones: A Report on the Use of Drones by Public Safety Agencies-and a Wake-Up Call about the Threat of Malicious Drone Attacks. Washington, DC: Office of Community Oriented Policing Services.

Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu (PVSK). T.C. Resmi Gazete. 14/7/1934, 2751.

Sütçüoğlu Ö & Alay M (2019). Anti-Drone Savunma Sistemleri. STM Teknolojik Düşünce Merkezi.

Türk Ceza Kanunu(TCK). T.C. Resmi Gazete. 12/10/2004, 25611.

Ural H (2018). Sürü Halinde Görev Yapan İnsansız Hava Araçları ve Teknolojileri. Havacılık ve Uzay Teknolojileri Uzmanlığı Tezi, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Ankara.

Yardımcı G (2019). İnsansız Hava Araçlarına Türk Mevzuatından Bir Bakış. Journal of Aviation, 3(1). 61-80.



© Author(s) 2021.

This work is distributed under <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>